

Volgens mijn (ietwat vage) herinnering was de slenk vroeger waterrijker en huisvestte toen ook Waterviolier, maar daar durf ik mijn hand niet voor in 't vuur te steken. Heeft iemand op dit punt concretere gegevens?

Verder westwaarts ligt aan de Kersdijk een beekbosje, waarop P. Heitkamp te Enschede me attent maakte. De rijke bosflora komt veel overeen met die van het Smoddebos bij Losser en het bos aan de voet van de Austieberg; hier noem ik als voorbeeld slechts het Heelkruid (*Sanicula europaea*).

In de zomer van 1974 vond ik in een bosje in deze streek een exemplaar van de zeer zeldzame Kranssalomonszegel (*Polygonatum verticillatum*), slechts bekend van Mantinge (Dr.), Vaals en Valkenburg, alle op ruime afstand van Enschede gelegen. Als de plant ter plaatse niet is uitgezet, zal hij er wel door toedoen van vogels terecht zijn gekomen. De boreaal-montane verspreiding van deze soort vertoont gelijkenis met die van de Zevenster; Drente behoort tot het boreale, Zuid-Limburg tot het Mideleuropees-montane areaal - gedeelte van de soort; in het tussenliggende gebied groeien beide soorten bij Enschede. Zij schijnen voorkeur te hebben voor streken met een hoog neerslagcijfer, wat in Enschede wel min of meer opgaat. Zie Westhoff c.s., Wilde Planten, deel 1, 1970, p. 16 en deel 3, 1973, p. 113 en 334.

Tenslotte een vraag: Heeft iemand de laatste jaren de Smalle beukvaren (*Thelypteris phegopteris*) nog waargenomen langs de Glanerbeek? Vroeger kwam deze varen op diverse plekken in Twente voor, thans schijnt hij geheel verdwenen.

Adres van de schrijver:

W. Oord

De Valeriaan en een interessante bewoner

Een paar jaar geleden heb ik een onderzoek ingesteld naar het voorkomen van de Valeriaan (*Valeriana officinalis* L.) (officinalis betekent geneeskrachtig) in de directe omgeving van onze woonplaats (Deventer).

Zo in de wandeling noemen wij hem meestal Grote valeriaan ter onderscheiding van de Kleine valeriaan, doch dit is niet juist. Er bestaat inderdaad een Grote Valeriaan (*Valeriana phu* L.) doch dit is een sierplant.

In vergelijking met enkele tientallen jaren geleden is deze plant in aantal zeer sterk achteruit gegaan. In de eerste plaats is dit te wijten aan de steeds verdere uitbreiding van de stad in de vorm van woningbouw, wegenaanleg en alles wat daarmee samenhangt. Verder volgens de niet te vergeten bespuitingen van slootkanten en de verandering van de structuur van het landschap waarbij sloten en slootjes in lijnrechte kanalen 'genormaliseerd' worden. Terwille van het schoonhouden worden hier geen planten geduld.

De bloeitijd van de Valeriaan is in ons land zeer verschillend.

In het oosten van ons land valt deze in de maanden juli en augustus, daarentegen in het westen in de maand juni. Ook de biotoop wijkt nogal af. In onze omgeving vinden wij hem zowel in het open veld langs slootkanten als op vochtige plaatsen langs bosranden en zelfs onder bomen en tussen het struikgewas. In het westen hoofdzakelijk in het open veld langs waterkanten.

De prachtige rose bloemtrossen die een voor sommigen onaangename geur verspreiden worden door zeer veel insecten bezocht, voornamelijk vliegen, bijen, kevers en vlinders.

Nu is er één vlindertje dat om meerdere redenen dan alleen maar voedsel deze plant bezoekt en dat de moeilijke naam van *Eupithecia valerianata* Hb. draagt. *Valerianata* duidt er reeds op dat het met deze plant geassocieerd is.

Een nederlandse naam is er niet voor maar de engelsen noemen hem Valerian Pug. Dat Pug is eigenlijk een onbegrijpelijke naam want sla je er het engelse woordenboek voor op dan staat er dat het betekent boosaardige kabouter, puk, mopshond, vos en aap. Ik kan me niet voorstellen dat we er in ons land Boosaardig valerianaakaboutertje tegen zouden zeggen.

Het vlindertje behoort tot de grote familie van de spanners (*Geometridae*) en ontleent zijn naam aan de rupsen die aan de drie borstringen en aan het eind van het lichaam twee paar poten bezitten. In het geheel heeft een spanrups dus tien poten. Zij bewegen zich voort op de wijze dat de achterste (buik-) poten tot aan de borstpoten worden vooruitgeschoven waarbij het lichaam dus sterk gekromd wordt. Daarna wordt het lichaam van voren gestrekt, waarbij het dier zich met de voorpoten vastgrijpt en dan weer de buikpoten bijtrekt.

De spanrups houdt zich in rust altijd stijf uitgestrekt, zich daarbij met de achterste poten vasthoudend. Er zijn zeer veel soorten spanrupsen die op deze wijze, vooral als zij grijs, bruin of groen gekleurd zijn in hun natuurlijke omgeving op takjes gelijken en daardoor voor hun vijanden een goede schutkleur hebben.

Het vlindertje is een voor de 'leek' onbeduidend uitziend grijsbruin diertje met een vleugelspanning van 15 mm dat in de schemering en nacht de plant bezoekt om er de eieren op af te zetten. De daaruit komende rupsjes variëren al naar gelang de leeftijd van kleur in lichtgrijs, blauw, groen of rose en zijn na enkele weken volwassen. Zij consumeren hoofdzakelijk de jonge zaadjes waaraan het vruchtpluis zich reeds begint te vormen. De popjes blijven het gehele jaar door in een dun spinseltje in de aarde verborgen, ijs, sneeuw en vorst trotserend.

Wanneer het volgend jaar de Valeriaan haar rose bloemen weer ten toon spreidt zal uit het beschuttend omhulsel het vlindertje het levenslicht aanschouwen en de eeuwige cyclus weer een aanvang nemen.

Het blijft dus gewenst - ook al om deze zeer bijzondere vlindersoort te behouden en die uitsluitend aan de Valeriaan gebonden is - de plant zoveel mogelijk te beschermen en te behouden.

En dus . . . *NIET plukken!*

Adres van de schrijver:

Oproep aan tekenaars

't Vogelaartje' is het jeugdtijdschrift van een aantal vogelbeschermingsorganisaties, waaronder de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels. Het komt vier maal per jaar uit, en bevat naast artikeltjes van jeugdige vogelaars zelf, ook talloze stukken die informatie geven over vogelgedragingen, de manieren om deze te bestuderen en over vogelbescherming. De redactie zou e.e.a. graag wat meer opgesierd en geïllustreerd zien met tekeningen en schetsjes van vogels. Zeer waarschijnlijk bevindt zich onder de lezers van dit tijdschrift een aantal mensen dat voor eigen genoegen min of meer regelmatig vogels tekent. Met het oog hierop doen wij dan ook aan een ieder die zijn tekeningen ter beschikking zou willen stellen, het verzoek, zijn/haar producten aan ons toe te zenden, zodat wij uit een zekere voorraad zullen kunnen putten.

Aangezien in de nummers van 't Vogelaartje allerlei vogelsoorten aan de orde komen, is elke tekening - van welke vogel dan ook - welkom. Óók eenvoudige schetsjes, óók grappige tekeningetjes (worden die eigenlijk wel gemaakt in Nederland?!), óók probeersels zijn van harte welkom. Een ander honorarium dan het genoegen, 't Vogelaartje te helpen illustreren, kunnen wij niet aanbieden. Alle tekeningen worden na gebruik geretourneerd. Enige voorwaarde: de tekeningen dienen vervaardigd te zijn met oostindische inkt.

Redactie 't Vogelaartje,